

Citace záznamu

Robert Gája 2022, Pražský hrad, Obrazárna Pražského hradu, *Renesanční a manýristické štukatéřství v Čechách a na Moravě* (online databáze), <https://stuky.upce.cz/node/1029>, vyhledáno 20. 4. 2024.

Pražský hrad, Obrazárna Pražského hradu

Číslo záznamu: 1029

Bližší určení díla: valená kazetová štuková klenba

Památkově chráněno, č. úskp: 11719/1-922

Umístění: klenba bývalých koníren v přízemí v severním traktu severního křídla Pražského hradu

Datec: 1600-1604

Pražský hrad, Obrazárna Pražského hradu (Martin Micka 2022)

Anotace

Valená kazetová štuková klenba v severním traktu nových tzv. Španělských koníren Rudolfa II. v severním křídle Pražského hradu vznikla mezi lety 1602-1606. Dvoutraktové Španělské konírny tvořily podnož dvoulodního Španělského sálu nad nimi. Jižní trakt zaklenutý ještě valenou síťovou klenbou se štukovými žebry opakuje pouze vzorec použitý již Ulrikem Aostallisem ve starší části koníren východně od brány vedoucí na Pražský most (dnes Císařské konírny pod Rudolfovou galerií) a patrně také v kapli Všechných Svatých. Kazetová klenba severní části Španělských koníren (dnes Obrazárna Pražského hradu) však patří již k pokrokovým manýristickým projevům, které jsou přičítány dvornímu staviteli Giovanni Maria Philippimu, který na Pražském hradě působil od roku 1602. Vedle klenby se severní trakt vyznačuje mimořádně pokročilými kamenickými články oken a portálů.

Kraj	Okres	Obec	Katastr
Hlavní město Praha	Praha	Praha	Praha - Hradčany

Ulice, čp. / č. o. První nádvoří Pražského hradu 1/1	GPS 50.090894526245, 14.398472595733
--	--

Technika štku	Materiálová skladba	Povrchové úpravy	Původnost
tažený maltový štuk	neověřeno	polychromie Původní barevnost neověřena, v současnosti jen povrchové nátěry - barevně odlišeny plochy a kazety.	Nelze posoudit

Uměleckohistorický popis

Stáje končily tehdy u brány vedoucí na Pražský most přes Jelení příkop. Stavbu Císařských koníren vedl po roce 1586 správce stavebního úřadu Ulrico Aostalli (Uličný 2017) podle plánů architekta Giovanni Gargiolliho. Podle Krčálové 1975, s. 505 a 509 a Preisse 1980 definitivní plány dokončil Gargiolli až v roce 1589 a práce byly zahájeny teprve v roce 1590. Stáje v přízemí byly dokončené již roku 1594 byly zaklenuty valenou klenbou síťovou klenbou se štukovými žebry. Po roce 1600 byla zahájena také výstavba dalších stájí pro španělské koně jako pokračování severního křídla za branou vedoucí přes Jelení příkop ale ve dvojnásobné šířce jako dvoutrakt s konírnami v přízemí i v suterénu. Stavební úřad pražského hradu tehdy vedl Konrád Engler, který se přel se zednickým mistrem Oraziem Fontanou o způsob založení stájí. Podle jím zhotovených plánů se zdá, že nad jejich klenbami měla být původně zřízena zahrada, ale již záhy zde začal vznikat nový sál - tzv. Španělský v letech 1604-1606. Stáje byly tedy dokončeny v této době. Zatímco jižní trakt opakuje znovu valenou síťovou klenbu, v severním traktu byla kromě náročných kamenických detailů ostění oken a portálů použita inovativní valená výsečová kazetová štuková klenba, kterou projektoval zřejmě již Giovanni Maria Philippi, který byl v roce 1602 povolán z Říma, aby se ujal stavebního úřadu Pražského hradu a který je zřejmě také autorem nad konírnami stojícího Španělského sálu (Krčálová 1975, s. 518; Vilímková - Kašíčka 1976, s. 385-391, Uličný 2017, s. 848-850). Ve střední části klenby se střídají kazety z čtverců postavených na koso a oválů, trojúhelníkové kazety jsou v náběžích klenb a také ve výsečích. Výběhy valené klenby jsou podloženy obdélnou štukovou římsou s čabrakou. Analogické klenby stájí byly ještě před rokem 1620 realizovány zřejmě také Berký z Dubé při jejich paláci - čp. 192 na Malé Straně (Patrný, 2011).

Literatura

Pavel Vlček a kol., *Umělecké památky Prahy, Pražský hrad a Hradčany*, Praha 2000, s. 185-18 a 195.
 Milada Vilímková – František Kašíčka, Křídlo Španělského sálu ve stavebním vývoji Pražského hradu, *Památky a příroda XXXVI*, 1976, s. 385–391.
 Petr Uličný, Hledání velkoleposti. Rezidence císaře Rudolfa II. na Pražském hradě v letech 1600–1612, in: Petr Uličný – Guido Carrai – Sylva Dobalová et al., *Architektura Albrechta z Valdštejna. Italská stavební kultura v Čechách v letech 1600–1635*, Praha 2017, s. 825–907.
 Jarmila Krčálová, Poznámky k rudolfínské architektuře, *Umění XXIII*, 1975, s. 499–526.
 Pavel Preiss, *Italští umělci v Praze*, Praha 1986.
 Eliška Fučíková, Giovanni Battista Quadri a sochařství počátku 17. století na Pražském hradě, in: *Barokní umění a jeho význam v české kultuře, sborník sympozia, které pořádala Národní galerie v Praze k připomenutí osobnosti a díla Oldřicha J. Blažíčka ve dnech 11. a 12. prosince 1986 v Praze*, Národní galerie Praha 1991, s. 28–34.
 Michal Patrný, Das Berka-Palais unter dem Pragerburg: ein unbekannter Bau der Prager Spätrenaissance. In: *Studia Rudolphina : bulletin Centra pro výzkum umění a kultury doby Rudolfa II. Bulletin of the Research Center for Visual Arts and Culture in the Age of Rudolf II* / Praha : Artefactum - Ústav dějin umění AV ČR Sv. 11, (2011), s. 136-142.

Prameny

Milada Vilímková - František Kašíčka - Hana Chvojková, Pražský hrad, severní křídla, stavebně historický průzkum, SÚRPMO Praha 09/1969.

Autoři záznamu

Robert Gája 2022

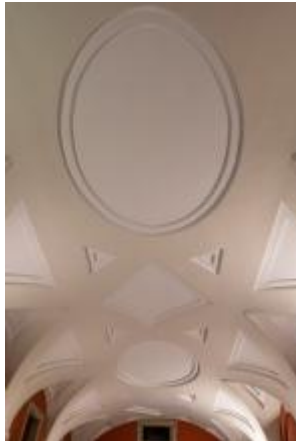
Datum poslední změny

21.10.2022

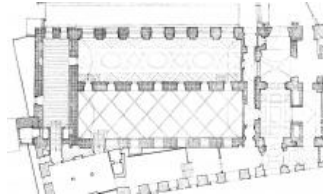
Fotodokumentace současného stavu

Pražský hrad, Obrazárna pražského hradu, bývalé konírny (Martin Micka 2022)

Pražský hrad, Obrazárna pražského hradu, bývalé konírny (Martin Micka 2022)

Pražský hrad, Obrazárna pražského hradu, reprodukce půdorysu (František Kašíčka, pasport SÚRPMO 1969)